

Na poti je nov priročnik s področja varnosti in zdravja pri delu v gozdarstvu

Nov priročnik »Kultura varnosti v gozdarstvu« (izvirnik: *KULTURA SIGURNOSTI U ŠUMARSTVU Postupci dobre prakse kod sječe i izrade drva*), avtorjev Matije Landekića, Marina Bačića in Josipe Nakić iz Univerze v Zagrebu je pomemben prispevek ozaveščenju in kakovosti izobraževanja o varnosti pri delu v gozdarstvu, saj le to sodi med najbolj nevarna dela. Kultura varnosti pri delu je del organizacijske kulture in se kaže v pristopu, prepričanjih ter vrednotah zaposlenih do področja varnosti v delovnem okolju. Številne raziskave in analize so pokazale, da so nesreče na delovnem mestu pogosto tudi posledica napak v sprejetih politikah in postopkih v zvezi z varnostjo ter nezadostne pozornosti varnostnim vprašanjem. Pomembno je tudi, da se vsi deležniki zavedajo tveganj, povezanih z delom v gozdarstvu, in da so le ti ustrezno usposobljeni ter opremljeni za varno izvedbo del. Le z usposobljenostjo, ozaveščenostjo in pravilno opremo lahko delavci v gozdarstvu opravljajo delo varno in učinkovito. Nov priročnik tako lahko predstavlja pomemben prispevek k izboljšanju varnosti in zdravja pri delu v gozdarstvu. Spodbuja ozaveščenost, prispeva

k izboljšanju procesa izobraževanja in spodbuja izvedbo ukrepov za zagotavljanje varnosti pri delu, kar pripomore k zmanjšanju števila nesreč in posledično poškodb in poklicnih bolezni pri delu v gozdarstvu.

Kot navajajo avtorji v predgovoru, je priročnik eden od praktičnih virov za razumevanje povezave med kazalniki ravni varnosti v gozdarstvu in celotnim spektrom tveganj pri delu v gozdarstvu. Poudarjajo, da obstaja veliko mehanizmov, ki jih je mogoče praktično uporabiti za vzpostavitev kulture varnosti, saj le ta zmanjšuje tveganja za nevarnost in zdravje delavcev v gozdarstvu. Dobra kultura varnosti prepozna, da se delovna nesreča lahko zgodi. Glavni izziv za vse deležnike pa je, kako nesrečo preprečiti in/ali zmanjšati njene posledice.

V uvodnem poglavju priročnika je pojasnjeno razmerje med gozdarstvom kot gospodarsko dejavnostjo in tveganji pri izvedbi gozdnih del. Poleg predstavitve tveganj pri delu uvod pojasnjuje teoretično osnovo kulture varnosti. Predstavljeni so dosežki domačega in mednarodnega teoretičnega znanja ter različna področja sodobnih tehnologij, ki zahtevajo praktične rešitve za številne vidike varnosti pri delu. Pomen kulture varnosti v gozdarstvu je povezan z zavedanjem delavcev, da so »sami sebi največje bogastvo«.

V II. poglavju, z naslovom »Ključni vidiki«, je predstavljen pristop vključevanja kulture varnosti pri delu v gozdarstvu. Strukturirano so podana metodološka navodila za analizo obstoječega stanja in načini uvajanja najboljših rešitev v vsakodnevno gozdarsko delo. Priročnik usmerja uporabnika v ukrepe in postopke obvladovanja različnih varnostnih okoliščin, npr. pri izbiri delovnih metod in orodij/opreme ali uporabi tehnik za povečanje pestrosti in zmanjšanje monotonosti pri delu. Poseben poudarek je namenjen pomembnosti hidracije in pravilne prehrane gozdnih delavcev. Novost predstavlja predlog avtorjev za uvedbo »ergo-ogrevanja« delavcev – dnevne rutine razgibavanja in vaj pred začetkom dela za dvig ravni

delovne sposobnosti. V tem poglavju so obravnavani tudi vidiki pravilne in aktivne uporabe osebne varovalne opreme.

V III. poglavju, z naslovom »Načela in postopki«, avtorji s pomočjo grafičnih prikazov predstavljajo napačne in pravilne drže telesa ter gibalne navade sekačev pri izbranih postopkih tehnike dela z namenom, da bi zmanjšali pojavnost mišično-skeletnih težav. Za izboljšanje varnosti pri sečnji in spravilu lesa je izpostavljenih osem delovnih postopkov, pri katerih so s primeri in ilustracijami prikazane najpogostejše poškodbe ter ustrezni preventivni ukrepi in načini ravnanja za zmanjšanje ali odpravo tveganja za poškodbo pri delu. Da bi se povečala ozaveščenost poklicnih gozdnih delavcev o vrstah, simptomih in možnih zdravstvenih posledicah t.i. bioloških škodljivosti, priročnik predstavi v povezavi z biološkimi dejavniki pregled preventivnih ukrepov in postopkov za zagotavljanje varnosti pri delu. V tem poglavju je posebej poudarjena tudi pomembnost pravilnega ravnanja v primeru nesreč pri delu ter pomen izdelave in poznavanja protokolov ravnanja v nujnih primerih. Zaključni del poglavja obravnava varnostna načela in ukrepe, ki jih je treba vključiti v načrt izvedbe gozdarskih del ob sanaciji naravnih ujm, kot so vetrolom, snegolom, žledolom in poplave.

Motorna žaga kot osnovno orodje pri gozdarškem delu je predmet obravnave v IV. poglavju z naslovom »Ergonomija in inovacije«, kjer so podrobno razloženi ključni ergonomski vidiki in lastnosti varne uporabe motornih žag. Poseben poudarek je dan sestavi motorne žage (položaj ročajeve, teža, nadzorne funkcije) ter škodljivih vplivov vibracij, hrupa in izpušnih plinov na zdravje delavcev. Nadalje poglavje vsebuje smernice dobre prakse glede vzdrževanja motornih žag. Poglavje je razširjeno tudi s pregledom trendov razvoja na področju humanizacije dela, pri čemer se pozornost usmerja na teme, neposredno povezane s kulturo varnosti pri delu v gozdarstvu. Predstavljeni so štiri razvojne smeri ergonomskih inovacij za doseganje večje ravni varnosti pri delu:

- (a) inovacije, povezane z delovnimi sredstvi in pomožnim orodjem,

- (b) inovacije na področju osebne varovalne opreme,
- (c) inovativne rešitve za višjo splošno raven varnosti in
- (d) tehnološko-inovativne rešitve t. i. industrije 4.0 za zaščito zdravja delavcev.

Zaključno V. poglavje vsebuje seznam citirane literature, stvarno kazalo, pregled pomembnih datumov, povezanih s kulturo varnosti, ter kratke življenjepise avtorjev.

Posebnost priročnika so številni praktični primeri in ilustracije, kakor tudi posebej označena besedila znotraj posameznih poglavij z naslovoma »Ali ste vedeli?« in »Dobro je vedeti!«, ki dodatno poudarjajo najbolj pomembne elemente obravnavanih tem.

Z izbiro tem in strukturo publikacije je priročnik prvenstveno namenjen študentom, centrom za strokovno usposabljanje, pa tudi strokovnjakom v gozdarski znanosti in praksi na različnih ravneh in specializacij njihovega delovanja. Priročnik pomembno prispeva k usposabljanju in strokovnemu izpopolnjevanju inženirjev s področja gozdarstva in varnosti pri delu. Prav tako je lahko dragoceno gradivo za inštruktorje varnega dela, zlasti pri opravih, kjer se uporablja motorna žaga.

Priročnik bo na voljo ob koncu leta 2025. Informacije o nakupu in dobavi bodo objavljene na spletni strani Fakultete za gozdarstvo in lesno tehnologijo Univerze v Zagrebu.

Prof. dr. Janez KRČ
Izr. Prof. dr. Matija LANDEKIĆ

